

cliniëk in de Salpêtrière, is er inderdaad in geslaagd een arbeid te verrichten, die zonder voorbeeld is, in eenig land. Ten deele heeft hij dit bereikt, door een uitermate strenge methodiek, ten deele door zijn bewonderenswaardige belezenheid in de internationale literatuur.

Het boek begint met de behandeling van de fixatie van het zenuwstelsel „in situ”, in Frankrijk noodzakelijk, omdat wettelijke bepalingen geen autopsie toestaan vóór 24 uren na den dood. Vervolgens komen uiteenzettingen over de methodes van fixatie en van insluiting in gelatine, celloidine en paraffine, alsmede van het maken van doorsneden en volgt de bespreking der overzichtsbeelden, zooals men hen, met behulp van haematoxyline-derivaten, van carmijn of van aniline-kleuringen, en tenslotte van zilver-impregnaties te zien krijgt. Dan begint het onderzoek der détails. Voor eerst „cytologie”, waarbij mitochondriën, GOLGI-netten en NISSL-kleuringen behandeld worden. Daar gebruikt BERTRAND tevens de gelegenheid, om de door hem ingevoerde behandeling met cryptocyanine voor fotografie bij infra-rood licht te schilderen.

2°. Het onderzoek naar myeline. Alle varianten sedert WEIGERT's methode vinden daarin een plaats.

3°. Het onderzoek naar neurofibrillen. In chronologische volgorde wordt daar alles vermeld van hetgeen sedert BETHE en DONAGGIO, door BIELCHOWSKI, OSCAR SCHULTZE tot HORTEGA gedaan is.

4°. Het verwerken der neuroglia. Van WEIGERT's eerste gliakleuring af tot op heden. Maar HORTEGA's methodes voor microglia en oligodendroglia vinden een afzonderlijk hoofdstuk.

5°. Het bindweefsel.

6°. Het belangrijkste hoofdstuk schijnt mij toe dat over het aantoonen van desintegratie-producten te zijn, waarin vrijwel alle abnormale producten critisch besproken worden.

Het periphere zenuwstelsel krijgt ten slotte een afzonderlijk hoofdstuk, en het boek eindigt met een studie over het aantoonen van tuberkelbacillen, leprabacillen en spirochaeten. Dit boek verschilt in alle opzichten van de in onze laboratoria gebruikelijke Duitse en Nederlandsche boeken en het behoort nevens deze, als een aanvulsel er van, in alle laboratoria voor neuro-pathologie aanwezig te zijn.

C. WINKLER.

M. CHIRAY et F. THIÉBAULT, *Les Fonctions hépatobiliaires. Physiologie-Exploration*. MASSON et CIE. Paris, Prijs 24 Frcs.

Er is wel geen orgaan, dat heden ten dage zoo de belangstelling trekt als de lever. De groote beteekenis, die zij zoowel direct als indirect in de samengestelde huishouding van ons leven heeft, naar reactie anderzijds op de verrichtingen van andere organen en de verschijnselen daaruit voortgekomen, brengen voortdurend vraagstukken naar voren, welke allerwege de physiologen en clinici blijven boeien. De werkelijke, practische kennis van de plaats,

die de lever in het leven inneemt, is nog zóó gering, heeft nog zulke hiaten, dat tenslotte iedere clinicus diè wegen kiest bij zijn onderzoek, welke hem persoonlijk het dichtst bij het doel hebben gebracht. Zoo is het belangwekkende van het boekje van CHIRAY, een der bekendste kenners van de verrichtingen van de lever, m. i. vooral daarin gelegen, dat het een inzicht geeft in zijn eigen werkwijze in ieder bepaald geval aangewend. Wij weten allen, dat de vele methodes, welke zijn aangeraden en ook in gebruik zijn, nimmer alle bij een en denzelfden zieke kunnen worden aangewend. CHIRAY drukt het zoo juist uit: *Le choix des méthodes doit être subordonné aux moyens que l'on possède et au temps dont on dispose; le choix ne peut être fait une fois pour toutes et doit au contraire s'adapter autant que possible à chaque cas.* In dit opzicht geeft hij dan ook nuttige raadgevingen. Aan elk der hoofdstukken laten de schrijvers enkele zeer korte, samenvattende opmerkingen voorafgaan over de physiologie, waarna dan de methodes van onderzoek volgen, onmiddellijk gevolgd door de beschrijving der verkregen clinische resultaten en de persoonlijke waardeering, hoe dus CHIRAY en zijn talrijke medewerkers over die methodes denken. Ten slotte komen dan enkele samenvattende beschouwingen over het te volgen onderzoek ten opzichte van de diagnostiek, de prognose en de behandeling. Dat CHIRAY's eigen zienswijze en eigen methodes zulk een groote plaats in het boekje innemen, spreekt van zelf en is wel *de* groote aanbeveling. Ieder, die zich met leveronderzoek bezig houdt, zal willen weten, misschien ook om het zelf na te doen, hoe CHIRAY bijv. de oude reactie van PETTENKOFER heeft gewijzigd, GRIGAUT's cholesterine-bepalingen tracht te vereenvoudigen. Zijn methode om de galsecretie door middel van het icterosan te bestudeeren heeft m. i. geen groote waarde. De proef van ROSENTHAL verwerpt hij ten voordeele van het dijodotetrachloorfluoresceïne, zooals ten onzent ook, meen ik, SNAPPER doet. Over het geheel heeft de chromodiagnostiek echter, hetzij dan met het phenoltetrachloorphtaleïne, of het azorubine, het methyleenblauw, het indigocarmijn, het congorood of het door CHIRAY met voorkeur gebruikte zoo zoo juist genoemde bengaalsch rood m. i. geen groote waarde voor de fijnere diagnostiek, evenmin de door CHIRAY voorgestane bepaling van den coagulatie-tijd. Aan de glucuronzuursynthese bij de bepaling der ontgiftende leverwerking kent CHIRAY met nadruk waarde toe, ik meen ten onrechte. Ieder boek over de onderzoekingsmethodes van de lever heeft ten slotte min of meer zijn eigen persoonlijk karakter en daardoor zijn aantrekkelijkheid en aanbeveling.

J. L. A. PEUTZ.
